Hur var fick sin käresta.

Dramatisk framställning i två akter

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta dramatiska verk av **Edit Wahlbecks** (1876-1932) har digitaliserats av Dramawebben och anpassats till Projekt Runeberg i augusti 2013 av Ralph E.

Hur var fick sin käresta.

PERSONER:

Sofia
Karolina
Elisabet
Eva

}

unga flickor.

Småskollärarinnan
Fredrik
Axel
En gammal gumma

}

unga gossar.

Scenen: en skogsdunge med en väg i bakgrunden mitt över. Till höger mellan träden framskymtar en stuga. — Melodierna till sångerna återfinnas i »Eggelings Sångbok för ungdomsskolor, läroverk och hem».

Första akten.

Alla flickor sitta i en grupp på små bänkar eller stenar. Eva sitter nere på marken, lutande sig mot Elisabet. De binda en krans och sjunga:

(Mel.: Hell dig, vårt fädernesland, Skandinavien etc.).

Hell dig, vårt finska fosterland, dina skogar och ängder kära! Du nämns kyligt och armt, men vi älska dig varmt, ljuvligt leva och dö vid din strand, vid din sjö. Blott vid hemlandets kust vi arbeta med lust. All vår glädje blir

bäst också här.

Sofia. Ja, det är nog så, som det säges i sången, som vi nyss sjöngo. I veten ej I, som varit här hemma blott, huru man i det fjärran landet längtar till sitt kära hemland igen.

Karolina. Huru kom du egentligen att resa till Amerika?

Eva. Det var nog kärleken, som drev Sofia dit.*Elisabet*. Men inte vann du din älskade på den resan.

Sofia. Nej, jag insåg snart, att Janne ej höll tillräckligt av mig, då han ej förstod min hemlängtan. Han ville ej bygga vårt bo i eget land, utan lockelserna därborta höllo honom kvar. Och jag ville ej bli hans maka där i det främmande landet. Fri som fågeln ställde jag min färd mot nordens ljusa nejder, då vårvindar lekte i hembjörkarnas kronor.

Småskollärarinnan (inkommer med en stor risknippe i famnen). God dag, flickor! Åt vem binden I en så vacker krans?

Eva. Det är ju storskollärarinnans födelsedag i morgon och vi skola sjunga för henne samt pryda hennes sal med gröna kransar.

Småskollärarinnan. Det är rätt, flickor, att I visen, huru kär hon är er, långt efter det ni lämnat skolan. Men jag trodde, att ni alla skulle vara på dansen i kväll. Jag såg en mängd flickor, som kommo från staden och styrde sin kosa mot dansberget.

Elisabet. Vi ha nog tänkt gå med, men det är så trevligt att sitta så här tillsamman först och tänka på att göra en glädje åt en, som vi alla hålla av.

Karolina. Jaså, att stadsflickorna äro här igen. Ja, då lära väl ej gossarna sakna oss.

Småskollärarinnan (samlar upp risknippen). Nu skall jag gå att föra risknippen, som jag samlat i skogen, till gamla Lena. Hon är ej rask i dag och jag vill hjälpa henne att åtminstone få sin kaffetår. — Sen kommer jag tillbaka och hjälper er att binda.

Alla flickor. Ja, kom, kom!

(Lärarinnan går ut till höger).

Sofia. Den här småskollärarinnan är riktigt en skatt. Skolbarnen tycka så om henne och varje dag, då hon har tid övrig från skolbestyren, hjälper hon någon. Jag tror, att hon därför alltid ser så glad ut. I dag hjälper hon den ensamma Lena. Igår var hon till Backens torp och sysslade med det minsta av barnen, medan alla de vuxna voro ute på ängen.

Karolina. Det är väl också därför man känner sig så väl till mods i hennes sällskap, då man vet, att hon vill alla så väl.

Eva (deklamerar förtjust). »Hon är så öm, hon är så god. Hon gott om alla män'skor tror».

Elisabet. Jag tror, att du riktigt kan göra vers. Men du har rätt. Tror man gott om andra människor, så är man också själv god.

Småskollärarinnan (inkommer). Nå, nu har jag riktigt skyndat mig för att få sitta här en stund med er (börjar binda med de andra på kransen). Sen skall jag taga några vackra blommor från min lilla trädgårdstäppa oeh fästa dem här och där på kransen (ser på Sofia). Sofia, du ser så fundersam ut. Har din Janne inte skrivit?

Sofia. Nej. Han har nog glömt bort mig nu, när jag reste hem. »Bort från öga, bort från hjärta» heter det ju.

Småskollärarinnan. Det var ändå rätt, att du kom hem att hjälpa mor din med gårdens sysslor. Och om det är så med gossars kärlek, som mor säger — —.

Karolina (avbryter). Hur säger hon då?

Småskollärarinnan. Hon säger: Så länge en flicka springer undan för sin gosse, löper han efter henne, men om flickan ser tillbaka och väntar på honom, stannar han och löper i många fall åt motsatt håll.

Karolina. Då är det bäst att låta honom löpa och springa undan bara, tills han får fatt en, så lär han väl ej släppa sitt tag. (Man hör musik. Flickorna sitta en stund stilla och lyssna).

Eva (stiger upp). Kommen nu, Karolina och Elisabet! Nu har dansen begynt.

(Elisabet stiger upp. Karolina blir sittande).

Karolina. Jag följer rådet, som jag hörde nyss, och håller mig undan. Per dansar ändå ej med mig, vad bryr jag mig om de andra.(Eva och Elisab. vandra bort arm i arm).

(En gammal gumma inkommer och lunkar långs vägen över scenen, med en tung säck på ryggen).

Småskollärarinnan. Nej se, flickor, huru tungt hon har det med sin gamla rygg. Jag vill hjälpa henne.

Karolina (stiger upp, hindrar småskollärarinnan att gå). Låt mig engång försöka likna Er! Jag vill hjälpa den okända!

Karolina (går fram till gumman). Jag har yngre och starkare armar. Låt mig hjälpa Er!

Gumman (som sänkt ned sin säck). Så hon är god! Jag var nästan dödstrött.

(Karolina tager kraftigt säcken på sina axlar och vandrar ut med gumman. Sofia och småskoll. ha stigit upp och samlat alla lösa kvistar i en korg).

Sofia. Tänk ändå den Karolina, som alla gossar fika efter. Nu har hon fäst sitt hjärta vid en, som hon ej så lätt får i sina garn.

Småskollärarinnan. Ja, är det icke Per Sten, målaren, som bygger det vackra huset åt sig nära utsiktsberget. Han lär ha en gammal mor i livet, som nu skall flytta hit till sonen sin från deras hemsocken.

Sofia. Just han. Karolina, som är så van vid att alla fjäsa för henne, lär vara alldeles rasande, för att han inte ser åt hennes vackra ögon engång, hur än hon utmärkt honom i ringdansen.

Småskollärarinnan (fundersam). Karolina tycks ha ett gott hjärtelag. Det såg så trevligt ut, när den vackra, starka flickan tog gummans tunga säck på sina skuldror.

Sofia. Ja, det är så olikt Karolina. Hon, som plägar vara den första och främsta på alla danser, hjälper nu en gammal gumma, i stället för att svänga om där med de andra. — Men jag såg på henne, att hon satt och beslöt något för sig själv här, medan vi samtalade.

Småskollärarinnan, Nu skola vi föra vår krans hit i förvar bakom Lenas stuga.

(Småskollärarinn. och Sofia gå ut, bärande kransen i var sin ände).

Ridå.

Andra akten.

Några timmar senare. Scenen utgör en skogsplan med några mossbelupna stenar. En gångstig leder in på scenen från skogen i bakgrunden. Eva och Elisabet komma vandrande på gångstigen. Eva gråter.

Elisabet. Vad skall du lipa för såna åbäk! Fy, som de kråmade sig! Vad tro de sig vara?

Eva (snyftande). När jag knappast fick dansa en dans, fast musiken spelade upp flera gånger, medan vi voro där. Och Axel, som annars jämt löper efter mig, nu gick han rakt förbi mig för att bjuda upp stadsflickorna. (Eva

sätter sig på en sten).

Elisabet. Men de blevo allt flata nu, både din Axel och min Fredrik, när vi gingo vår väg. De trodde nog, att vi skulle vara där till slut, så skulle vi fått efterslängarna. (Kastar på huvudet). Pytt också! Dem kunna de spara åt de andra. — Vi löpa undan. Kanske har det samma verkan, som småskollärarinnan talade om senast. (Går fram till Eva och klappar henne på axeln). Nu skall du icke gråta mera. Jag skall få dig att skratta ännu, skall du få se!

Eva (alltjämt snyftande). Jag kan ej skratta och vara glad mera.

Elisabet (skrattar högt). För såna pojksnobbar. Vänta nu en stund — skall du få se, huru de söta gossarna ta sig ut, när de riktigt kråma sig. (Springer ut).

Eva (upphör småningom att snyfta, sjunger):

Mel.: Över skogen, över sjön.

Ack, hur kärleken är skön, när den hjärtat väcker; men — hur grym — när ögats bön gossens glöd blott släcker.

O, så ljuv är skogens frid, här sin tår man gjuter, drömmer om den flydda tid, man ej mera njuter.*Småskollärarinnan* (har inkommit under sången, blivit stående). När man kan sjunga så vackert som du, behöver man ej se så där sorgsen ut.

Sofia (inkommer, svängande glatt ett brev i handen). Lärarinnan hade rätt. Undan karlfolk skall man löpa, så söka de nog fatt en. Nu skolen I få höra en del av brevet. (Vecklar upp det och läser):

Kära Sofi! Du kan ej tro, huru jag längtat efter dig och på samma gång efter mitt hemland. Sen du reste, har jag först börjat förstå, huru dyrbar du är mig och fattat din hemlängtan, emedan jag känt en obetvinglig längtan till det land, där du är och som är mitt och ditt fosterland. När du får detta brev, är din Janne redan på väg hem från Amerika och längtar ivrigt, att få bygga vårt eget, varma bo, omsusat av Finlands furor.

Småskollärarinnan (går fram till Sofia). Jag önskar dig av hjärtat lycka. Du har alltid varit en arbetsam och god flicka och förtjänar att få det bra. Men när fick du detta brev?

Sofia. När jag kom hem, hade mor kommit från handelsboden och hade det med sig, och så kunde jag ej hålla min glädje för mig själv utan tänkte gå till dansberget för att få träffa någon, som jag kunde glädjas med, men där sitter ju Eva. (Går fram till Eva, som suttit för sig själv och bundit strå). Vad har du för dig, Eva?

Eva. Jag binder strå. Blir det en hel krans, blir också jag lycklig. Blir det två, är min lycka i tu.

Karolina (inkommer, ser förvånad omkring sig). Ären I alla här församlade, och jag som trodde, att jag skulle få gå ensam här och svärma.

Eva. Ja, du kan gå här glad och svärma du, ty din Per håller av dig. Han var på dansen och när han såg oss, frågade han genast efter dig. — När han sen hörde av oss, att du ej skulle komma, tog han avsked och sade, att han skulle gå att möta sin gamla mor, som han hoppades skulle komma till honom ännu i kväll. Per är en präktig gosse och han håller nog av dig, fast han ej velatvisa det, när du alltid har så många andra omkring dig.

Karolina (glatt). Ja, han håller av mig. Det kan du lita på (går fram till småskollärarinn.). Tack för goda råd och gott föredöme! (Vänder sig till de andra). Åh! veten I. Jag visste ej, att det just var *hans* mor, som jag hjälpte att bära bördan. Per kom emot oss på skogsstigen och ni skulle sett, huru glad han var över, att jag hjälpt hans gamla mor. Han ville, att jag skulle komma och dricka te med dem i hans nya, vackra hem. — Och nu! — ja — nu ha vi beslutit att bära bördorna tillsamman — vi tre. Så bra gick det, när jag gjorde något nyttigt i stället för att gå till dansen. — Nu är Per min käresta!

Småskollärarinnan. Ja, så kan lyckan möta en på helt andra stigar än där man *tror* sig finna den.

Elisabet (inkommer klädd i gosskläder och en mjuk filthatt i handen. Alla de andra utom Eva slå ihop händerna och skratta).

Småskollärarinnan. Nej, men Elisabet, vad har du nu igen hittat på för ett spratt?

Sofia. Ja, se Elisabet hon hittar alltid på något roligt — hon.

Karolina. Säg oss nu, Elisabet, vad du har i sinnet med den kostymen?

Elisabet (som hela tiden stått och jämkat om sina kläder och gjort komiska miner). Det var nu egentligen vår lilla, sörjande Eva, som jag skulle ha att skratta, men eftersom ni alla tyckas vara här församlade, skolen I få en gratis teaterföreställning. — Liknar jag icke Fredrik nu? (Bröstar sig).

Karolina. Ne-ej. Nog har du en stiligare käresta än du själv nu ser ut.

Elisabet. Men honom skall jag nu i alla fall försöka föreställa. Jag skall visa, huru han kråmade sig för stadsflickorna och huru han däremot brukar taga mig, sin käresta, i dansen. — Nu skolen I få se! Du Karolina, som är så där fin i hyn, är en av de där stadsflickorna. — Du Eva är jag. — Du begriper väl — inte jag, som nuär Fredrik, utan jag själv (pekar på sig), som är Elisabet.

(Eva kan ej låta bli att småle och ser likasom alla de andra på Elisabet, som ställer sig i position på andra sidan golvet, mitt emot Karolina. Går sedan rak i ryggen fram till Karolina — gör sidosteg — slår klackarna tillhopa och gör sin bugning djupt, med armarna styva utmed sidorna. De andra se hela tiden roade ut.)

Elisabet. Ser ni, så såg herrn ut. Nu skolen I få se, huru han bjuder upp mig (går fram till Eva på ett vårdslöst sätt. Tager henne ovarsamt om livet och skall draga henne med sig och säger): Kom nu, Elisabet, skall du få dig en släng!

(I detsamma börjar Eva livligt se åt vägen till, som leder från skogen).

Eva (livligt). Se där kommer Axel. Nu skall jag löpa undan. Kanske det hjälper. (Fångar upp sina kjolfållar och springer ut.)

Elisabet. Fredrik tycks komma tätt efter honom. Jag gömmer mig här bakom en sten. (Drager hatten djupt ned över ögonen och kryper bakom en sten. De andra dra sig åt sidan viskande och skrattande.)

Axel (inkommer häftig och andtruten). Var det inte Eva, som löpte i väg med en främmande karl! Fy katten! Vad vill det här säga? Därför brydde hon sig ej om att dröja på dansen. Men jag skall ha fatt dem (slår häftigt ut med handen), om jag så skulle måsta löpa över berg och diken. (Viker upp byxfållarna och springer ut till samma sida som Eva).

Fredrik (som kommit in, medan Axel talade). Ja, det var just vackert det här! (Sätter sig ned på en sten och ser fundersam ut, ser ej de andra som dragit sig än mera åt sidan). Och min flicka gick ju från dansen på samma gång som Eva. Kanske hon också har en främmande karl i hälarna på sig. (Viker upp sina rockärmar). Men nog skall den gynnarn få sig av de här starka armarna!*Eva* (kryper fram bakom stenen. Går viktigt fram mot Fredrik med händerna i fickorna och mössan på ögonen). Vem är det som skall få sig! He, he!

Fredrik. Vad är du för en karl, som piper som en käring?

Elisabet. Jag var här med en annan pojke. Men nu så gick han dit bort (pekar ut) i sällskap med en rask tös. Elisabet tror jag hon hette.

Fredrik (häftigt). Säg genast, vart de gingo, så går jag och vrider nacken av honom!

Elisabet. Det säger jag ej, fast du sku' vrida nacken av mig med. Inte skall du nu löpa efter henne, då du inte löpte efter henne i dansen heller.

Fredrik (för sig). Ja, det var tokigt, men jag tyckte, att jag alltid hade henne och ville nu svänga om litet med de andra. När hon gick bort, märkte jag först, huru illa det var och huru allt blev tomt och tråkigt, när jag visste, att Elisabets glada ansikte ej log emot mig där bland de andra flickornas.

Elisabet (spakare). Jag hörde just, att den där flickan, som hette Elisabet, klagade över, att deras gossar alldeles glömde att dansa med dem för de främmande flickornas skull (slår sig på knäet). Men se i vår by, där ha vi både ögon och hjärtan på rätta stället.

Fredrik (springer upp häftigt, tar Elisabet i kragen och ruskar om henne). Säg genast! Kanske är det du, som farit av med henne. (Elisabets mössa faller av vid omruskningen, Fredrik släpper sitt tag och ser förvånad på henne). Är det du, Elisabet?

Elisabet (småler och bugar sig). Får jag lov att be om en dans?

Fredrik (tager henne om livet och trycker henne intill sig). Ja — alla med dig — din lilla kanalje! Hur har du ej spelat narri med mig! (Eva springer in med håret utslaget. Axel följer efter henne och får fatt henne, då hon stupar mot en sten)*Axel*. Varför springer du undan för mig?

Eva. För att jag vill, att du skall följa efter.

Axel. Men om jag skulle vänt om.

Eva. Jag har just lärt mig, att gossar ej vända om, så länge man löper undan.

Småskollärarinnan (som med de andra dragit sig mera fram). Och Eva tycks taga det riktigt bokstavligt, hon.

Axel (drager Eva intill sig). Men nu har jag fått dig fatt och nu får du aldrig mera löpa ifrån mig.

Eva (glatt). Sen I, flickor! Nu har Axel löpt fatt mig för alltid.

Elisabet. Och Fredrik har fått fatt mig, fastän jag gömt mig i byxor och rock.

Sofia. Och Janne kommer till mig över brusande hav.

Karolina. Och lyckan förde Per emot mig på grönskande stig.

Småskollärarinnan. Och jag är så glad åt allas er lycka! Låt oss nu ta i ring och jubla ut vår glädje i härlig midsommarnatt! (Alla bilda ring och sjunga):

Melodi: Klang min vackra bjällra.

Hej, hur glatt vi svänga om i sommartid än på berg och äng och än i skog och lid. Inga tunga sorger mer oss trycka här, nu vi vunnit var ock en den vi ha kär, och vi jubla högt vår fröjd och lycka.

Ridå.

Pris: 25 penni.